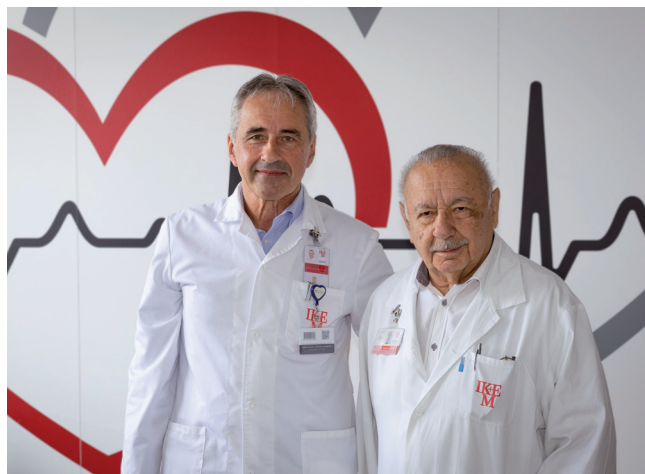

Prof. MUDr. Vladimír Staněk, CSc., FESC, slaví 90. narozeniny

Profesor Staněk spolu se svým nástupcem na Klinice kardiologie IKEM v Praze, profesorem Kautznerem

Koncem června tohoto roku oslaví 90. narozeniny jeden z opravdových nestorů československé a později české kardiologie, profesor MUDr. Vladimír Staněk, CSc. Jsem moc rád, že jsem byl požádán o sepsání tohoto oslavného článku, neboť mě s panem profesorem pojí zvláštní pouto. Díky jeho laskavému souhlasu jsem byl po návratu z Anglie v roce 1996 přijat na Klinikou kardiologie IKEM do arytmiologického týmu a o pět let později jsem po něm převzal vedení tohoto pracoviště. Jsem potěšen, že pan profesor na klinice zůstal zaměstnán na částečný úvazek až dosud a že se udržuje v obdivuhodné kondici. O profesoru Staňkovi bylo v minulých letech u příležitosti jeho narozenin napsáno mnoho, a proto jsem se rozhodl nyní pojmout tento úkol jinak. Šel jsem si s panem profesorem popovídat o jeho životě a prostřednictvím tohoto rozhovoru charakterizovat jeho osobnost a zdůraznit důležité mezníky jeho života.

Povídáme si v pracovním pana profesora a mně přijde, že dělám rozhovor s čerstvým sedmdesátníkem. Nedá mi než zahájit naše povídání dotazem na recept na takovou dlouhodoběkost. Pan profesor odpovídá nejprve, že to je tím, že se snaží být stále aktivní, čte, píše a zajímá se o vše okolo. Přidává však to, že měl zřejmě štěstí na dobré geny. Maminka se dožila 99 let a přitom nedodržovala žádnou speciální dietu a jedla to, co jí chutnalo. Ptal jsem se samozřejmě na vztah pana profesora k sportu. Za mlada hrával hokej, plaval a dosti sportoval. V pozdějších letech se moc sportu nevěnoval, měl nadváhu, a dokonce dosti kouřil. K mému překvapení to byly až dvě krabičky cigaret denně. Zhruba ve 40 letech však přestal, neboť jeho otec zemřel v mladém věku na následky kouření. Dokumentuje tak na sobě názorně, že není nikdy pozdě kouření přerušit. Na rozumném pití vína jsme se oba shodli, že to nemůže zásadně škodit zdraví. Také pohyb považujeme

oba za zdraví prospěšný a pan profesor chodí pravidelně na dlouhé procházky, pokud jej nelimitují bolesti zad.

Můj další dotaz byl na to, co se mu podle jeho názoru v životě povedlo a na co může být hrdý. Hodně si cení přijetí do Ústavu pro choroby oběhu krevního v roce 1964. Pracoval tehdy na interních odděleních nemocnic v Čáslavi a Nymburce jako řadový sekundář a došel k závěru, že chce dělat zajímavější práci. Začal proto studovat zahraniční literaturu, což nebylo tehdy tak jednoduché jako dnes. Musel si chodit půjčovat časopisy do knihovny a snažil se rozšiřovat svoje znalosti sebevzděláváním. Při konkursu tak byl na rozdíl od dalších vrstevníků velmi dobře připraven a byl přijat. Nakonec mu bylo řečeno, že bude dělat kardiologii.

Dalším významným mezníkem bylo stipendium v Birminghamu. Do Anglie cestoval v době okupace v roce 1968 složitě přes Rakousko spolu s dalším stipendistou Jurajem Fabiánem. Měl sice letenku, ale letadla nelétala, a proto cestovali na hranice autem a poté museli čekat řadu dní na vyřízení tranzitních víz k cestě vlakem. Pobyt v Anglii mu přinesl řadu nových poznatků a především se dobře naučil anglicky. Ptal jsem se, zda nechtěl zůstat v emigraci. Samozřejmě, že o tom vážně uvažoval. Připomeňme, že to bylo období po okupaci Československa. Po zvážení všech důvodů pro a proti se nakonec rozhodl navrátit do Prahy. Po návratu se stal vedoucím kardiopulmonální skupiny v nově konstituovaném IKEM. Tehdejší II. interní výzkumnou základnu vedl profesor Jiří Widimský. Profesor Staněk měl ideu provádět koronarografie u pacientů s akutním infarktem myokardu. V Anglii se koronarografie naučil a chtěl zjistit, jaké nálezy budou v cévách při infarktu myokardu a co by se s tím dalo dělat. Tyto aktivity mu však byly tehdejší vedením IKEM zakázány, a tak koronární angiografie a intervence prováděli v IKEM až do konce 90. let intervenční radiologové. To bylo tak velké zklamání, že zvažoval dokonce odchod z tohoto pracoviště. Koncem 70. let se stal vedoucím koronární jednotky a tam alespoň přispěl k časnému zavedení trombolýzy v léčbě akutního infarktu myokardu. Po bouřlivém roce 1989 se stal profesor Staněk šéfem II. interní výzkumné základny, kterou přejmenoval na Klinikou kardiologie. Byl krátce i ředitelem IKEM, kde provedl poměrně razantní změny vedoucích jednotlivých pracovišť. V 90. letech podpořil významně použití koronární angioplastiky u akutních koronárních syndromů. Tato metoda se od roku 1995 stala na Klinice kardiologie IKEM rutinní léčbou srdečního infarktu, a předběhla tak vývoj ve státě i ve světě. Celý program převzali od intervenčních radiologů intervenční kardiologové. Podobně přispěl profesor Staněk k rozvoji intervenční arytmiologie. Koncem 90. let podpořil nákup moderního vybavení pro katetrizační ablaci a počet výkonů i jejich spektrum začaly výrazně narůstat.

Dalším oceněním se stalo pro profesora Staňka zvolení předsedou porevoluční České kardiologické společnosti její členskou základnou. Přímé volby byly novum a ve volbách dosáhl rekordního počtu kladných hlasů. Ve dvou volebních obdobích tak mohl ovlivňovat rozvoj kardiologie u nás a současně se věnovat časopisu *Cor et Vasa*. Ten byl v minulosti financován dotacemi z ministerstva a vycházel v angličtině a ruštině. V roce 1990 však financování ustalo a bylo nutno hledat nové cesty. To se podařilo, *Cor et Vasa* se stala oficiálním časopisem České kardiologické společnosti a profesor Staněk šéfredaktorem tohoto časopisu. Tehdejší vydavatel dokonce České kardiologické společnosti platil peníze za to, že může časopis vydávat.

Za své celoživotní dílo v oboru kardiologie získal profesor Staněk v roce 2008 zlatou Libenského medaili České kardiologické společnosti, která se zpočátku udělovala v Poděbradech.

Vzhledem k tomu, že profesor Staněk měl možnost sledovat rozvoj kardiologie a celé medicíny po dlouhá léta, zeptal jsem se ho na to, co podle něj lze považovat za nejvýznamnější mezníky. Určitě to byl rozvoj intervenční kardiologie a kardiochirurgie, kdy se po éře operací chlopní rozšířily metody revaskularizačních operací a postupně je začaly vytlačovat metody perkutánních intervencí. Zejména rozvoj intervenční léčby akutního infarktu myokardu změnil osud nemocných k nepoznání. Příchod echokardiografie a bouřlivý rozvoj této technologie umožnil časnou a přesnou diagnostiku kardiovaskulárních onemocnění. V kardiologii lze podle něj éru před objevením echokardiografie a po jejím objevení přirovnat k oboru neurologie před zavedením CT a MR a po jejich zavedení. Dále pan profesor vyzdvihl i rozvoj katetrizačních ablací a implantace přístrojů, jako jsou kardiostimulátory a defibrilátory. Na počátku 90. let se zdálo nemyslitelné, že by bylo možno financovat takové programy, jako je prevence náhlé srdeční smrti, prostřednictvím implantace kardioverteru-defibrilátoru. Podobně obdivuhodné jsou v poslední době mimokoronární chlopní intervence jako katetrizační implantace aortální chlopně (TAVI). V neposlední řadě zmínil změny ve farmakoterapii srdeč-

ních onemocnění. Kardiologie byla prvním oborem, kde se začaly systematicky využívat poznatky z velkých randomizovaných studií a medicína založená na důkazech. Radikálně se změnila léčba arteriální hypertenze a především srdečního selhání. Pokrok neustále pokračuje a pan profesor jej neustále sleduje a nepřestává jím být fascinován.

Nakonec jsem se zeptal, co by chtěl vzkázat dnešním mladým lékařům, kteří v oboru kardiologie začínají. Odvětil mi s úsměvem, že by měli být rádi, že jsou mladí, a měli by naplno pracovat. Největšího výkonu je člověk schopen právě v mladém věku a neměl by toto období promarnit. Jako příklad uvedl, že velká většina světových objevů byla učiněna vědci, kterým bylo okolo 30–40 let. Einstein přišel se speciální teorií relativity v 26 letech a o 10 let později formuloval obecnou teorii relativity. Andreasi Grunzigovi bylo 38 let, když provedl první koronární angioplastiku. Einthovenovi bylo 43 let, když sestrojil první elektrokardiograf. Těmto objevům přitom předcházela léta pilné práce.

Naše příjemné povídání jsme zakončili úvahami o tom, za jakých podmínek může člověk v nějakém oboru vyniknout a zanechat za sebou viditelnou stopu. Shodli jsme se na tom, že je potřeba, aby se v určitou dobu sešlo několik předpokladů. Kromě určitých vrozených vloh, které je potřeba rozpoznat, je to i možnost je dále rozvíjet v prostředí, které je vedeno někým, kdo tento rozvoj podporuje. Často k tomu může přispět náhoda. Prostě být ve správnou dobu na správném místě. Na příkladu profesora Staňka je jasné, že IKEM takovým místem je. Pan profesor proto přeje mladším a mladým kolegům, aby nás neopustil tento *genius loci*.

Dovoluji si popřát panu profesorovi Staňkovi jménem všech pracovníků Kliniky kardiologie a Kardiocentra IKEM k jeho významnému životnímu jubileu hodně zdraví a aby zůstal i nadále tak aktivní, jak jej dosud známe.

*Prof. MUDr. Josef Kautzner, CSc.,
přednosta Kardiocentra
a Kliniky kardiologie IKEM v Praze*

Významné životní jubileum prof. MUDr. Vladimíra Staňka, CSc., FESC

Profesor Staňek na Výročním sjezdu ČKS v roce 2017, kde mu byla udělena cena za celoživotní přínos kardiologii.

Vážený Vladimíre,

připojuji se krátkou vzpomínkou k těm, kteří Ti blahopřejí k Tvým 90. narozeninám. V laudaci pana profesora MUDr. Josefa Kautznera, CSc., jsou uvedena všechna významná data Tvého života, sepsán je i souhrn Tvé stále nekončící profesionální kariéry, ve které ses zařadil mezi velikány československé i české kardiologie.

Již před deseti lety jsem se vyznal z obdivu a respektu k Tvé osobnosti, kdy jsem již jako mladý kardiolog k Tobě nejprve vzhlížel při prvních účastech na kongresech Československé kardiologické společnosti ve Zlíně. Měl jsi vždy krásné, srozumitelné přednášky, přátelsky jsi diskutoval a měl jsi vždy pochopení pro méně vyspělé, kterým

jsi ochotně předával své zkušenosti. Později jsem měl to štěstí, že jsem Tě poznal blíže a osobně: setkávali jsme se na redakčních radách časopisu *Cor et Vasa*, jehož jsi byl šéfredaktorem od roku 1992 až do roku 2008. Nikdy nezapomenu na to, jak jsi setkání redakční rady řídil – vysoce odborně, avšak s noblesou Tobě vlastní, se snahou o to, aby obsah časopisu přinášel českým kardiologům co nejvíce z celé kardiologie. Když jsem se pak shodou okolností stal Tvým nástupcem v této funkci, předával jsi mi ochotně a nezištně své zkušenosti i nadále tak, aby časopis již České kardiologické společnosti dále zlepšoval úroveň, kterou jsi Ty tak vysoko pozvedl. Dále jsme se setkávali na sjezdech České kardiologické společnosti, kde byly Tvé přednášky vždy přínosem pro další vzdělávání pro celou generaci mladších kardiologů. Rád také vzpomínám na naše setkávání v brdských lesích, kde jsem Tě potkával na Tvých dlouhých procházkách, kdy v přírodě zřejmě čerpal stále neutuchající energii. Poslední monografii *Kardiologie v praxi* jsi vydal v roce 2014 a opět byla jen dokladem Tvého skvělého přehledu celé kardiologie.

Na závěr budu opakovat vzpomínku z předchozí laudace, protože si myslím, že by měla být známá také Tvoje jedna vášeň – rychlá auta. Ještě jako mladému kardiologovi jsi mi nabídl na sjezdu Československé kardiologické společnosti v Brně, že mě odvezeš po skončení sjezdu do Prahy. A tak jsem Tě poznal jako výtečného řidiče, který má rád rychlost – poprvé v životě jsem jel po brněnské dálnici, tehdy ještě z části betonové, rychlostí přes 200 km/h. V klidu a bezpečně, provoz ještě nebyl tak hrozný jako nyní, přesto nezapomínám dodnes, jak jsem byl překvapen, že Vladimír Staňek, ten klidný, přátelský, až nevinně působící pan docent, ujíždí všem, kteří ten den do Prahy po dálnici jeli!

Milý Vladimíre, přeji Ti moc, ať jsi zdrav, ať si užíváš dále krás přírody i kardiologie, kterou máš tolik rád! Srdečně a s díky za výbor ČKS a za všechny české kardiology!

Prof. MUDr. Michael Aschermann, DrSc., FESC, FACC